

Csepeli változások

Beszélgetés dr. Bölcsey Györggyel, Csepel tanácselnökével

— Soknak vagy kevésnek tartja a kezében levő hatalmat?

— Elégnek.

— Kifejtené kicsit részletesebben?

— Nem azt mondtam, hogy meg vagyok elégedve. Csak azt, hogy tanácsi apparátusunk jogköre, ha úgy tetszik: hatalma, elegendő a munkánk elvégzéséhez. Nyolcvanezer csepeli lakosnak igyekszünk jobb életkörülményeket teremteni, s miközben érvényesítjük népképviselői funkciókat, terveink végrehajtásából egyre több csepeli veszi ki a részét cselekvően. Munkánkat a Fővárosi Tanács is segíti.

— S a beosztottaival meg van-e elégedve?

— Munkatársaimmal fontosnak tartjuk, hogy képzett fiatal szakemberek legyenek körülötünk. Mint például Orosz Sándor, a szervezési osztály vezetője, aki alig töltötte be harmincadik évét, vagy Boldizsár Gábor művelődésügyi osztályvezető. Nálunk a vezetőknek az egyes beosztásokhoz szükséges iskolai végzettségről nemcsak papírjuk van, hanem értenek a munkájukhoz is.

— Ön sem látszik idősnek. S ha jól tudom, közgazdasági egyetem végzett.

— Igen. Közeledem az ötvenhez.

— Itt majdnem mindenkinek fel kell nézni önre.

— Úgy érti, hogy alaposan megnöttem? Ez igaz. Röplabdázó koromban ennek nagy hasznát láttam. Csakhogy az már régen volt, nagyon régen.

„Árpád vezér és nemesei bemenvén a szigetre és azon

hely termékenységét és bujaságát, a Duna vizének erősségét látván, a helyet kimondottan megszerették, és elhatározták, hogy fejedelmi sziget legyen. Árpád vezér mindjárt mestereket hozatván, derék fejedelmi lakokat csináltata, és a hosszú útban megfáradt valamennyi lovászát ide kerítvén, itt parancsolá legeltetni és lovászainak mesterül rendelje egy Sepel nevezetű igen értelmes kun embert, ezért is, Sepel lovászmesternek ott tartózkodása miatt nevezték azon szigetet Sepel nevééről mind a mai napig...” (Anonymus).

— Lesznek-e fejedelmi lakok Csepelen?

— Bízunk benne.

— Szeret tanácselnök lenni?

— Szeretek az emberekért dolgozni. Ami a tanácselnökséget illeti, nem könnyű munka. Rengeteg a gond, a baj, a tennivaló, de azért öröm is akad. És egyre több.

— Csepeli ön?

— Már rövidgyatás koromban itt dolgoztam a csőgyárban, diákként, méghozzá a kohászatban. Összesen 26 évet töltöttem el a Csepel Művekben, előbb gazdasági területeken, később szakszervezeti mozgalomban. A gyár rengeteg tapasztalatot adott, mindent Csepeltől kaptam. Ez az emberi kohó elválaszthatatlanul összeforrasztott azokkal, akikért tanácselnökként is tenni akarok.

1892-ben a Weiss Manfréd öt hold telket bérelt a Jánoslegelőn a község lakóitól. Favázás épületet emeltetett, majd 30–40 férfit és 110 nőt alkalmazott kilőtt töltnyék

szakszerelésére és felújítására. Alig telik el néhány év, és Weiss Manfréd hadianyaggyára a háborúra készülő osztrák—magyar hadsereg egyik legnagyobb szállítója. A gyár munkáslétszáma az első világháború kitörése után megközelíti a 40 ezret; a tulajdonosok állami támogatást, adókedvezményt, hiteleket kapnak a haditermelés fokozására, ez azonban csöppet sem zavarja őket abban, hogy a front mindkét oldalára szállítsanak a csepeli munícióból. Az egykori kisközség a magyar kapitalizmus legerősebb bástyája, fellegvára lett. De a munkásmozgalomé is!

— Tudomásom szerint az utóbbi tíz évben sokan kiléptek a gyárból. Hányan?

— A Csepel Művek létszáma tíz évvel ezelőtt 34 ezer volt. Most 22 ezer. Ezt a nagymértékű elvándorlást semmiképp sem tekinthetjük örvendetes dolognak. Bármit mondjunk is, a gazdaság alapja változatlanul a nagyipar.

— Hova mentek a legtöbben?

— A szolgáltatóiparba és a téeszék melléküzemeibe. Oda, ahol nem kell két vagy három műszakban dolgozni, és a kereset is nagyobb. Sokszor megtörtént azután, hogy a téeszékből visszajöttek, de most már ugyanazt a munkát jóval több bérért vállalták el. A hűségesegek meg vagy szentségteltek, hiszen kevesebbért dolgoztak, vagy ők is vették a kalapjukat.

1944 végén, a nyilas terror tetőfokán, egy asszony számon kérte a megfélemlített martinászoktól: miért tűrik tétlenül, hogy az urát, aki

szakszervezeti bizalmijuk volt éveken át, kitegyék a gyárból? Hiába fenyegetőzött a gyár katonai parancsnoka, amíg a bizalmi vissza nem vették, nem csapoltak a martinászok.

— Érez-e változásokat Vörös Csepel színében?

— Nem. Vörös Csepel ugyanaz, ami volt. Számunkra nem változott.

— Beszéltem olyan fiatalokkal, akik szerint vannak benne változások.

— Erről úgy ötven százalé-

ban ők is tehetnek. Na és ugye, a vörös szín sem tetszik mindenkinek, de a munkásmozgalomnak nálunk erős hagyományai vannak. Csakhogy a szerénység a szükségesnél is nagyobb. Szerényen vagyunk büszkék Vörös Csepelre. Említhetem például a nemzetközi munkaversenyt. Csepelről indult ki. Felhívásunkat és a nyomában kibontakozott mozgalmat szovjet barátaink is igen nagyra értékelték. 1975-ben a Csepel Vas- és Fémműveket az Októberi Forradalom Érdemrenddel tüntették ki.

— Akkor történt ez, amikor előtérbe kerültek a gondok? Jól mondom?

— Jól. Az volt az első rossz évünk. De a munka ma is megy, s az emberek ma sem dolgoznak rosszabbul, mint régen. A szabályozók változtak, méghozzá dinamikus, ezeket azonban nem követte a vállalat belüli érdekeltségi rendszer módosulása.

Amikor Csepelről hallunk, elsősorban a Csepel Művekre gondolunk. De nézzük, mi minden tartozik hozzá. A XXI. kerület ipari üzemeiben közel 40 ezer ember dolgozik. A Csepel Vas- és Fémműveken kívül négy önálló vállalat működik itt: a Papíripari Vállalat, a Magyar Posztógyár, a Szövetkezeti Szállítási és Szolgáltató Vállalat és a MER-

KUR. Mellettük más gyárak és gyáregységek szintén fontos részét alkotják a helyi iparnak. Jelentős a fűtő- és növényolaj-, a mosószer- és cserzőanyaggyártás. Itt van hazánk „tengeri” kikötője, a Csepeli Szabadkikötő és a Zrínyi Nyomda kihelyezett üzemegysége.

— Nagyon megváltozott Csepel arca. De igazi város lett-e?

— A háború után először le kellett bontani a régi munkáskolóniákat, hogy építkezni tudjunk. Bár azok a házak rosszak voltak, lakóik nagyon ragaszkodtak hozzájuk, s bizony sok-sok fájdalommal és makacssággal kellett szembenéznünk. Még a hatvanas évek elején is voltak, akik azt mondták a szanálásra: ami nem sikerült a bombáknak, azt elvégzi a kormány. És még mindig nem értünk a végére: idén 300 öreg lakást bontunk le.

Hiába keresné a régi, falusi képet mutató települést, aki tíz évvel ezelőtt járt Csepelen. Az V. ötéves terv időszakában összesen 5195 lakás épült. A Csepel Művek 2318 lakást építtetett, a Magyar Posztógyár pedig összesen 2200 lakással járult hozzá a XXI. kerület arculatának formálásához. Az elmúlt tervidőszakban öt és fél, a jelenlegiben pedig hatmilliárd forintot költenek, illetve költöttek

Több mint 18 ezer facsemétét és cserjét ültettek el

Idén 300 öreg lakást bontanak le

kerületfejlesztésre. 1985-ig Csepelen 6000—6600 új lakás épül, ebből a városközpontban — az építkezés negyedik és ötödik ütemében — mintegy 4500 lakást adnak át.

— *Mekkorák a városközpont lakásai?*

— Átlagos nagyságuk 54 négyzetméter. A Csepel Művek legújabb, 756 lakásos lakótelepén azonban már 62, illetve 74 négyzetméter lesz a lakások átlagos alapterülete.

— *Úgy tudom, 1948-ban ítélték szanalásra a Rákóczi út és a Csepel Művek közötti területet. Mi lesz vele?*

— Ezeket az elhanyagolt, roskadozó házakat, amelyeknél nem különbek a szigetcsúcs házai sem, 1985-ig lebontjuk. A Rákóczi út, Csepel Művek, Tanácsház tér és a Karácsony Sándor utca által határolt részen társadalmi munkával parkot építünk.

— *Nem féltik majd a zöldet a gyár füstjétől és kormától?*

— Féltjük, de még mindig jobb, mintha oda is házakat építenénk. Amolyan szűrőrendszernek szánjuk ezt a parkot.

— *Milyenek találja a lakótelepi életmódot?*

— Magában az a tény, hogy lakótelepen lakik, nem változtatja meg alapvetően az ember személyiségét. Telepeink lakóinak összetétele igen heterogén. eltérő szociális helyzetű és műveltségű emberek költöztek ide Budapest különböző pontjairól. A személyiséget bár alapve-

tően nem változtatja meg a lakótelep, de a tapasztalatok szerint nem éppen jó irányba alakítja; a lakás, a szűk tér növeli a bajt, fokozza az agresszivitást — különösen közösségi életlehetőségek híján. Az ilyen lakás arra jó, hogy az elfáradt „munkaerő” kipihenje magát. Ha van két-három gyerek, akkor a pihenés is kétséges.

— A tömeges lakásigény kielégítésének mégiscsak a panelház-építkezés volt a legmegfelelőbb módja. Először lakás kell, azután keríthetünk sort a közösségi életformák kialakítására. Ebből is kivesszük a részünket. Például társadalmi munkát szervezünk, parképítési programot ajánlunk. Meggyőződésünk szerint a különböző helyekről ide költözött lakókat az önként és közösen vállalt munka alakíthatja közösséggé. Ez az első lépés. Több ízben is tanúja voltam annak, hogy az új lakók vidáman szépítik környezetüket.

A csepeliek mindig híresek voltak a társadalmi munkáról. A kerület lakói és az üzemek dolgozói évente két kommunista szombaton közel 17 millió forint értékű társadalmi munkát végeztek az elmúlt öt évben. 38 ezer négyzetméter járdát építettek, négy játszóteret létesítettek, rengeteget dolgoztak a Barát-ságpark létrehozásán, három kis méretű sportpályát csináltak, és ötezer fát ültettek a kerület több utcájában. Tavaly, a hatodik öt éves terv első évé-

Társadalmi munkában készült a tavacska

ben az elvégzett társadalmi munka értéke 28 millió forint volt. Játszóter épült az Árpád utcában, 6500 négyzetméteres szabadidő-park létesült a Repkény utcában, a ráckevei Duna-ág és a királymajori lakótelep között nagyméretű szabadidő-sportpark építését kezdték el. A mederkotrás és az új partvonal kialakítása elkészült, a feltöltés után rendezik a terepet, kiépítik a locsolóvíz-hálózatot, ötszáz sorfát és több ezer cserjét ültetnek. Társadalmi munkában fásították a Szabadkötő utat, ugyanott 800 négyzetméter járdát csináltak. A kerület több részén, így a már részben parkosított vá-

rosközpontban is, 18 ezer 300 fát és cserjét ültettek el.

— *Milyenek a közművelődési lehetőségek?*

— Nem panaszkodhatunk. Csillagtelepen a Radnóti, Királyerdőn a Rideg Sándor Művelődési és Ifjúsági Ház, Királymajorban az Ifjúsági Klubház és az Ifjúsági Park, a városközpontban pedig a Csepel Művek Munkásotthona kínál minden korosztálynak változatos programot. Van jazz- és filmklub, a művelődési házakban amatőr művészeti csoportok és szakkörök működnek, lehet nyelvet tanulni. A művészetek kedvelői szívesen keresik fel a Csepel Galériát és az Iskola Galériát.

— *Milyen új közművelődési lehetőségeket kínálnak a VI. öt éves tervben?*

— 1984-ben átadjuk az új Nevelési Központot. A munkásművelődés bevált hagyományainak ápolása mellett új megoldásokat alakítunk ki a lakótelepeken. Ifjúsági és családi klubokat, kézműves szakköröket hozunk létre tanácsotagok és hivatásos népművelők irányításával. Szeretnénk, ha a lakóházak loomtárként vagy maszek kötödeként használt közös helyiségeiben klubokat alakítanának ki. Számunkra ez anyagilag nem előnyös, mégis támogatjuk az ilyen kezdeményezéseket. Azt is szeretnénk, ha a klubok előbb-utóbb önellátóvá válhatnának. Mindezek mellett helytörténeti munkára ösztönözzük az iskolá-

Védgát utca

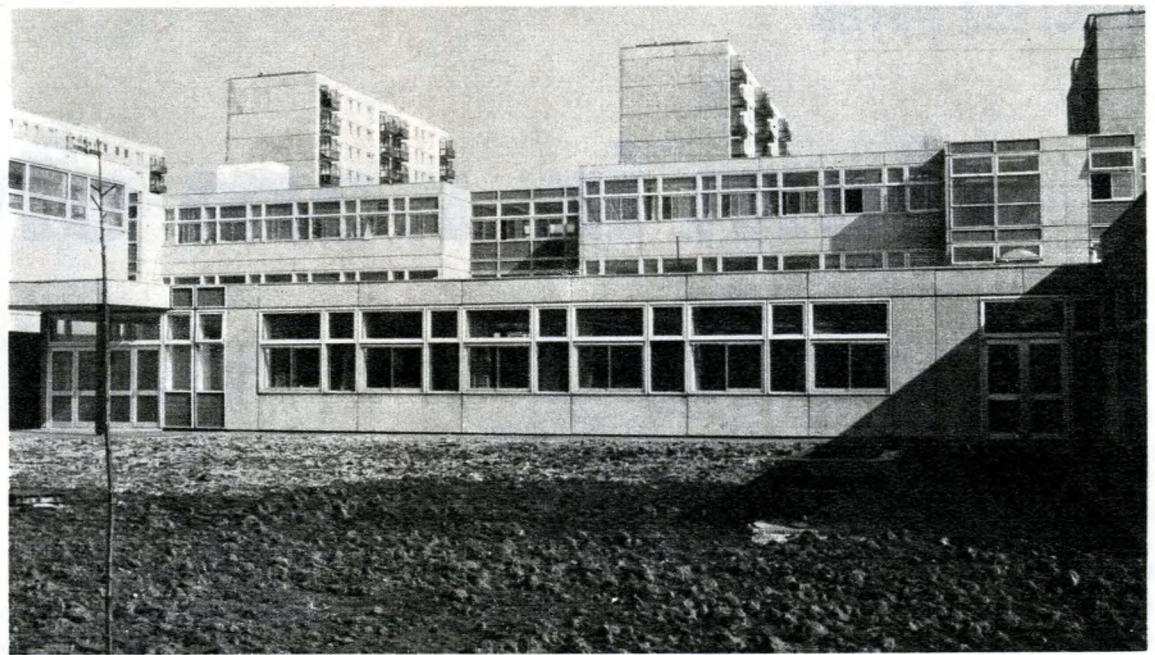
kat, szorgalmazzuk a természetjárást. A kerületi vállalatok és sportegyesületek változatlanul patronálják az iskolák művészeti és tömegsport csoportjait.

— Van-e elegendő óvoda és bölcsőde?

— Harminc esztendő alatt 20 óvoda és 11 bölcsőde épült. Az újak korszerűek, világosak, gyönyörűek. A régiek szükséges felújítását részben elvégeztük. A következő öt évben két óvoda és két bölcsőde épül, az egyiket mostanában adtuk át a Karácsony Sándor utcában. Alapos remény van rá, hogy minden gyereket be tudnak fogadni a bölcsődék. A férőhelyek száma növekszik, de óvodáink még mindig zsúfoltak, ugyanakkor kevés az óvónő. Még mindig vannak olyan gyerekek, akiket távolabbi óvodákba muszáj „buszoztatni”.

— Mi a helyzet az iskolákkal és az iskolákban? Milyen a tantermek kihasználtsága? Igaz-e, hogy sok a képzés nélküli tanító?

— Ha felsorolnám, mennyi iskola van a kerületben, és mennyi épült az utóbbi években, még azt hihetné, hogy dicsek szem. Pedig nincs rá okunk. Van gimnázium, gépipari technikum és főiskola. Avattunk napköziotthont, szakmunkásképző intézetet, uszodát és úttörőtáborot, a Király-majorban 16 tantermes általános iskolát. De ez még mind kevés. Kerületünk általános iskolai ellátottsága rosszabb a fővárosi átlagnál. Gyerekeink kétharmada a két műszakos tanítást

A Fürst Sándor utcai iskola

tást sínyli, és egy osztályra több mint 40 tanuló jut. Az is igaz, hogy még mindig magas a képzés nélküli tanítók száma: 329 tanító közül 67-nek nincs főiskolai végzettsége.

— Lesz-e megoldás?

— Újabb tantermek épülnek. Szeptemberre átadunk egy 16 plusz 4 tantermes iskolát, s az év végére remélhetőleg elkészül egy újabb 24 plusz 6 tantermes iskola. A nagyarányú lakásépítkezések, a beköltözések és más okok miatt örülnünk kell, ha a jelenlegi szintet tartani tudjuk. Terveink szerint 1985-re megszűnik a gyerekek szállítása, s az iskolák többségében egy műszakban fognak tanítani, de az osztályok létszáma tovább növekszik. A képzés nélküli tanítók többsége most végzi a főiskolát.

— Kérem, foglalja össze a leg sürgetőbb teendőket.

— Folytatni kell az építkezéseket, ez az első. A következő öt évben 6000—6600 lakást kell felépíteni Csepelen. Kiemelt feladatunk például a gázprogram végrehajtása Csillagtelepen. Az ottani húszéves emeletes házakban még sok a fürdőszoba nélküli lakás. Ezeket korszerűsíteni kell. 1976 óta évente 2—300 lakásba vezetik be a gázt. Javítani kell az általános iskolai oktatás tárgyi feltételeit, s még több iskolára van szükség. Az egészségügyi ellátásban befejeződik a 126 ágyas nőgyógyászati szülészeti pavilon építése. Fejlesztjük a közmű- és úthálózatot, korszerű buszpályaudvart alakítunk ki, s felépül — bár nem ebben a tervidőszakban — a 200 ezer állomású telefonközpont.

— Várossá válik Csepel?

— Sok központú kerület lesz. Sürgető feladatunk a kereskedelem és az ipari szolgáltatás fejlesztése. Nagy élelmiszerüzletek és szolgáltatóegységek épülnek mintegy 10 ezer négyzetméternyi alapterülettel. A szolgáltatás színvonala Királyerdőn jó, ott a szolgáltatóegységek egyszerre épültek a lakóházakkal, de az Erdősor úti lakótelepen rossz. Csak elhatározás dolga volna, hogy végre úgy építkezzünk, ahogy kell: előbb az alapokat, az út- és közműhálózatot, a kommunális létesítményeket, azután a lakóházakat.

Lehet újítani is. Jelenleg az igények felmérésének időszakát éljük; kikérjük kerületünk lakóinak véleményét, hogy mit és hová építsünk. De már épül a szolgáltatóközpont a „belvárosban”, ahol például barkácműhelyt, gyermekmegőrzőt, ovisklubot, sőt, kártyaklubot is létesítünk. A Sugárhoz hasonló üzletközpontból kettő is lesz.

— A lebontott kocsmákat nem hiányolják a csepeliek?

— A kocsmák helyett családi kisvendéglőket építünk. De hogy megmaradnak-e szépnek, vagy köpködővé vedlenek, az rajtunk, a viselkedésünkön múlik.

— Milyennek látja Csepel és a csepeliek jövőjét?

— Aki 1945 után elment innen, ha visszajön, nem fog ráismerni. Budapesthez méltó új város születik.

— Fejedelmi sziget lesz?

— Fejedelmi? Ez talán túlzás, de azt nagyon szeretnénk, ha otthonosan éreznék magukat ebben a kerületben a csepeliek. A VII. ötéves terv végére 150 ezer lakosa lesz Csepel-szigetnek. De mi a számoknál is fontosabbnak tartjuk azt, amire már maga is utalt: hogy a lakótelep ne legyen sivár, barátságatlan, hogy legyen elegendő fa, játszótér, eleven természeti környezet. Azt szeretnénk, ha minél több gyerek lenne, s az öregek is jól éreznék magukat ebben a városrészben. Ha ezt valaki aztán fejedelminek nevezi, ám legyen.

Rögtönzött játszóhely

